

28. 8. 2014

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozsudek pro zmeškání ve světle judikatury Ústavního soudu

Rozsudek pro zmeškání představuje kontumační rozsudek, který může soud vydat za předpokladu, že žalovaný zmešká první jednání ve věci a budou splněny další podmínky stanovené zákonem (§ 153b o.s.ř.). Z judikatury Ústavního soudu však vyplývá, že při rozhodování o vydání rozsudku pro zmeškání má soud zkoumat také splnění dalších, v § 153b o.s.ř. výslovně neuvedených podmínek. V nálezu ze dne 28.1.2014, sp. zn. Pl. ÚS 49/10 Ústavní soud hovoří o tzv. materiálních podmínkách, mezi které patří zejména absence procesní aktivity žalovaného. Tento článek se pak zamýšlí nad tím, za splnění jakých podmínek může soud rozsudek pro zmeškání vydat a jaká procesní aktivita žalovaného jeho vydání brání.

GLATZOVA & Co.
Advokátní kancelář - Law firm

Formální podmínky pro vydání rozsudku pro zmeškání

Základní podmínky, které musí být podle § 153b odst. 1 o.s.ř. splněny, aby soud mohl rozsudek pro zmeškání vydat, jsou následující:

- (i) žalovanému byly řádně doručeny do jeho vlastních rukou žaloba a předvolání k jednání, a to nejméně 10 dnů přede dnem, kdy se jednání mělo konat;
- (ii) žalovaný byl poučen o následcích nedostavení se na první jednání (tzn. o možnosti rozhodnout rozsudkem pro zmeškání);
- (iii) žalovaný bez důvodné a včasné omluvy zmešká první jednání, které se konalo ve věci; a
- (iv) žalobce na prvním jednání navrhne vydání rozsudku pro zmeškání.

Pokud jsou výše uvedené podmínky splněny, pak se tvrzení žalobce obsažená v žalobě o skutkových okolnostech týkajících se sporu „*pokládají za nesporná*“ a na tomto základě může soud rozhodnout o žalobě rozsudkem pro zmeškání. Z toho pak vyplývá, že z tvrzení žalobce obsažených v žalobě o skutkových okolnostech musí vyplývat i odůvodněnost žalobou uplatněného nároku.[1]

Ustanovení § 153b odst. 3 o.s.ř. pak obsahuje negativní výčet podmínek, resp. případů, v nichž nelze rozsudkem pro zmeškání rozhodnout. Rozsudek pro zmeškání tak nelze vydat, pokud by se jednalo o věc, v níž nelze uzavřít a schválit smír anebo pokud by mělo být rozhodováno rozsudkem konstitutivní povahy, tzn. pokud by rozsudkem pro zmeškání v daném případě došlo ke vzniku, změně nebo zrušení právního poměru mezi účastníky. Ustanovení § 153b odst. 2 pak upravuje speciální případ více žalovaných.

Materiální podmínky pro vydání rozsudku pro zmeškání

Vedle toho však Ústavní soud dovodil, že soud musí při rozhodování o vydání rozsudku pro zmeškání

zkoumat také splnění materiálních podmínek, které vyplývají z toho, že při splnění formálních podmínek uvedených v § 153b o.s.ř. soud „*může*“, [2] ale nemusí rozsudek pro zmeškání vydat. Soudy tak mají určitou diskreci, jejímž cílem je zachování rovnosti zbraní účastníků řízení. [3]

V nálezu ze dne 28.1.2014, sp. zn. Pl. ÚS 49/10 Ústavní soud uvádí, že tou první a nejdůležitější materiální podmínkou je „**absence procesní aktivity žalovaného**“. Ústavní soud v něm výslovně konstatuje, že „*Obecný soud tak rozsudek pro zmeškání nesmí vydat, pokud se na jednání nedostavil jinak procesně aktivní žalovaný*“. [4]

Druhá materiální podmínka podle Ústavního soudu spočívá v rozlišování mezi zmeškáním a pouhým zpožděním, což znamená, že **pokud se žalovaný dostavil na jednání jen se zpožděním několika minut**, není použití rozsudku pro zmeškání namístě. [5]

Podle Ústavního soudu je rozsudek pro zmeškání spojen i s dalšími materiálními limity, a nelze jej tak aplikovat ani v situacích, kdy je obecnému soudu známo, že **žalovaný se nedostavil na jednání z důvodu živelné pohromy nebo jiné neodvratné události, nebo kdy jsou na žalovaného podány desítky či stovky žalob, které ve svém kumulativním účinku představují šikanózní podání, a žalovaný zmešká jednání jen u jedné z nich**. [6] V případech, kdy byly žaloba nebo předvolání k jednání doručeny na základě tzv. fikce doručení, pak soud musí při rozhodování o vydání rozsudku pro zmeškání postupovat mimořádně obezřetně a zkoumat, zda byly skutečně vyčerpány všechny možnosti, jak žalovaného zastihnout. [7]

Jedná se však jen o demonstrativní výčet případů, poněvadž podle Ústavního soudu nelze předvídat všechny možné situace, kdy obecný soud musí upustit od vydání rozsudku pro zmeškání, ačkoli jsou splněny formální podmínky stanovené v § 153b o. s. ř. [8]

Absence procesní aktivity žalovaného

Výše uvedený závěr Ústavního soudu ohledně nutnosti soudu zkoumat procesní aktivitu žalovaného při zvažování možnosti vydat rozsudek pro zmeškání není ničím novým. Ústavní soud totiž již před vydáním nálezu sp. zn. Pl. ÚS 49/10 opakovaně uváděl, že při rozhodování o vydání rozsudku pro zmeškání by měl soud vzít v úvahu rovněž **předchozí procesní aktivitu žalovaného**, tedy **zda se vyjádřil k podané žalobě, zda navrhl důkazy ke své obraně, aj.** [9]

Podle Ústavního soudu by soud měl k vydání rozsudku pro zmeškání přistupovat uvážlivě a **volit tento institut zejména v případech, v nichž nezáměr na straně žalovaného je zřejmý, kdy je žalovaný skutečně nečinný (což vyplývá např. z obsahu a frekvence již dříve učiněných procesních úkonů)** a odmítá se aktivně podílet na soudním procesu, či úmyslně soudní řízení protahuje. [10]

Např. v nálezu sp. zn. I. ÚS 2656/12 pokládal Ústavní soud za procesně aktivního žalovaného, který podal odpor proti platebnímu rozkazu, následně se v souladu s výzvou soudu vyjádřil k žalobě a v souladu s další výzvou soudu i k následnému vyjádření žalobce. Podle Ústavního soudu tak v daném případě nebyla naplněna základní podmínka, tedy že nezáměr na straně žalovaného stěžovatele byl zřejmý, že by byl stěžovatel skutečně nečinný a že by se odmítal aktivně podílet na soudním procesu či úmyslně soudní řízení protahoval.

Vodítko k odpovědi na otázku, jak by měla vypadat procesní aktivita žalovaného bránící vydání rozsudku pro zmeškání, lze nalézt v následujících úvahách o povaze rozsudku pro zmeškání coby kontumačního rozsudku.

V judikatuře Ústavního soudu je opakovaně citován názor Prof. Macury, podle kterého rozsudek pro

zmeškání není založen na nějakých „ficcích“, ale opírá se o dlouhodobě osvědčenou skutkovou domněnku, podle níž je vysoce pravděpodobné, že strana, která žádným způsobem tvrzení druhé procesní strany nezpochybnuje, ač má k tomu všechny možnosti, neučiní žádná skutková tvrzení ani důkazní návrhy a k nařízenému prvnímu ústnímu soudnímu jednání se nedostaví, **nemá ve skutečnosti žádné argumenty ani důkazy proti správnosti skutkových tvrzení druhé procesní strany.**[11]

Ústavní soud pak k tomu uvádí, že funkcí rozsudku pro zmeškání tedy není jakkoliv urychlit řízení, ale urychlit jej za pomoci uplatnění skutkové domněnky, podle níž lze s vysokou pravděpodobností hraničící s jistotou považovat za pravdivá rozhodná skutková tvrzení žalobce, kterým žalovaný neodporoval, ač k tomu měl příležitost.[12] **Předchozí procesní aktivita žalovaného pak může uplatnění takové skutkové domněnky vyloučit.**[13]

S ohledem na výše uvedené závěry mám proto za to, že za procesně aktivního lze považovat zejména takového žalovaného, který se před prvním jednáním ve věci k žalobě písemně vyjádřil a uvedl v ní takové rozhodné skutečnosti (a označil k jejich prokázání důkazy), které jsou schopny vyloučit výše uvedenou skutkovou domněnku. Bude-li tedy např. žalobce v žalobě tvrdit, že má vůči žalovanému nějakou pohledávku a žalovaný ve svém vyjádření k žalobě uvede skutečnosti a důkazy nasvědčující tomu, že taková pohledávka např. zanikla, mělo by to podle mého názoru postačovat k tomu, že materiální podmínka „*absence procesní aktivity žalovaného*“ nebude splněna a vydání rozsudku pro zmeškání nebude namístě.

Naproti tomu si myslím, že vydání rozsudku pro zmeškání by bránit nemělo, pokud by žalovaný před jednáním učinil toliko vyjádření, v němž by bez uvedení rozhodných skutečností a označení důkazů uvedl, že žalobou uplatněný nárok neuznává, tvrzení žalobce činí spornými a navrhuje zamítnutí žaloby. Takové prosté vyjádření by podle mě naopak jen nasvědčovalo tomu, že žalovaný ve skutečnosti žádné argumenty ani důkazy proti správnosti skutkových tvrzení žalobce nemá.

Pro úplnost je však třeba také zmínit také názor vyslovený v rozsudku Nejvyššího soudu sp. zn. **20 Cdo 1910/2000**, podle kterého okolnost, že žalovaný již před prvním nařízeným jednáním vznášel námitky proti skutkovým tvrzením obsaženým v žalobě a na podporu své skutkové verze případu nabízel soudu důkazy, vydání rozsudku pro zmeškání nebrání. Tento názor se přitom objevil i v pozdějších rozhodnutích Nejvyššího soudu, která byla vydána již v době existující judikatury Ústavního soudu o nutnosti zkoumat procesní aktivitu žalovaného.[14]

Zejména s ohledem na shora citovaný nálezná pléna Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 49/10 však považuji tento názor Nejvyššího soudu za překonaný. Obecný soud by naopak měl při svém rozhodování pečlivě zkoumat, zda se žalovaný k podané žalobě vyjádřil, zda vznášel námitky proti skutkovým tvrzením uvedeným v žalobě a nabídl soudu důkazy na podporu svých tvrzení, a mohl tak posoudit, zda podmínka absence procesní aktivity žalovaného je v daném případě splněna či nikoliv. Pokud splněna nebude, není vydání rozsudku pro zmeškání namístě.

Mgr. Petr Kolář,

advokát

[Glatzová & Co., s.r.o.](#)

Betlémský palác
Husova 5
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 401 440

Fax: +420 224 248 701

e-mail: office@glatzova.com

-
- [1] Viz např. Drápal, L., Bureš, J. a kol. Občanský soudní řád I, II Komentář. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, s. 1051 nebo Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Šínová, R. a kol: Občanský soudní řád. Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 532. Viz též např. usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 94/2000.
- [2] Viz ustanovení § 153b odst. 1 o.s.ř.
- [3] Viz bod 60 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 49/10.
- [4] Viz bod 61 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 49/10.
- [5] Viz nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 428/04 a bod 62 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 49/10 .
- [6] Viz bod 63 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 49/10.
- [7] Viz nálezu Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 451/03. Viz též výrok II. a bod 64 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 49/10.
- [8] Viz bod 65 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 49/10.
- [9] Viz např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 428/04, IV. ÚS 63/05, IV. ÚS 2785/07, IV. ÚS 377/10 nebo I. ÚS 2656/12.
- [10] Viz např. nálezu Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 428/04.
- [11] Viz str. 32 článku Prof. JUDr. Josefa Macura s názvem Rozsudek na základě fikce uznání nároku podle ustanovení § 114b o. s. ř. publikovaného v Bulletinu advokacie, 2002, č. 2.
- [12] Viz např. body 16 a 62 nálezu Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 49/10.
- [13] Viz např. nálezu Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 329/08.
- [14] Viz např. rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 33 Cdo 970/2013 nebo 30 Cdo 1779/2007.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Zápis ochranné známky bez komplikací. Klíčem k úspěchu je kvalitní předběžná rešerše](#)
- [Zneužití práva na přístup podle GDPR](#)

- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [Právní povaha sítě elektronických komunikací - režim náhrady škody](#)
- [Náhrada ušlého nájemného při předčasném ukončení nájemní smlouvy na nebytové prostory](#)
- [Jak fungují plánovací smlouvy v reálných situacích \(2. díl\)](#)
- [Nejvyšší soud a forma smlouvy o smlouvě budoucí: krok zpět v ochraně právní jistoty?](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Spoluvlastnictví a správa společné věci](#)
- [Doručování soudních písemností ze zahraničí do ČR](#)